Nr 18

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1955 vid dess trettioåttonde sammanträde fattade beslut; given Stockholms slott den 16 december 1955.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande angående vissa i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1955 vid dess trettioåttonde sammanträde fattade beslut.

GUSTAF ADOLF

John Ericsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställes om riksdagens yttrande över en av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1955 antagen konvention (nr 104) angående avskaffande av straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från infödda arbetares sida samt två vid samma konferens antagna rekommendationer, nämligen rekommendationen (nr 99) angående arbetsvård för partiellt arbetsföra och rekommendationen (nr 100) angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden. Svensk ratificering av konventionen avstyrkes. Beträffande rekommendationen nr 99 föreslås, att däri framlagda riktlinjer tages i beaktande vid den svenska arbetsvårdsverksamhetens fortsatta utbyggnad, medan rekommendationen nr 100 icke anses påkalla annan åtgärd från svensk sida än en förklaring att i rekommendationen angivna åtgärder saknar tillämpning på svenska förhållanden.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 december 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, *vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1955 vid dess trettioåttonde sammanträde fattade beslut* samt anför.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige såsom medlem av Internationella arbetsorganisationen i Genève.

Organisationens beslutande församling — den Internationella arbetskonferensen — som sammanträder minst en gång varje år, har enligt artikel 19 i organisationens stadga att beträffande förslag, som uppförts på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller ock skall det utmynna i en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller annorledes, men utan den bindande karaktär, som tillkommer en ratificerad konvention. Därest beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, plägar det ges formen av en resolution.

Varje medlem av organisationen skall inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som icke ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till Internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende å de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens bestämmelser genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åtgärder, kollektivavtal eller annorledes, med angivande tillika av de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer rati-

ficeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med tillägg, att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar i rekommendationer, som befunnits eller må befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av bestämmelserna i desamma.

Generalsekreterarens i Nationernas förbund befattning med de konventioner och rekommendationer, som beslutes av Internationella arbetsorganisationen, har övertagits av generaldirektören för Internationella arbetsbyrån (artiklarna 20 och 21), varvid emellertid föreskrivits, att ett av de två officiella exemplaren av varje av Internationella arbetskonferensen antagen konvention eller rekommendation skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare samt varje ratifikation av en sådan konvention delgivas Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i artikel 102 av Förenta Nationernas stadga.

Internationella arbetskonferensens trettioåttonde sammanträde hölls i Genève under tiden den 1—23 juni 1955. I sammanträdet deltog representanter för 65 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.[1]

Dagordningen för detta konferenssammanträde — för vars förhandlingar och beslut en fullständig redogörelse kommer att lämnas av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i dess publikationsserie »Internationella arbetsorganisationen» — omfattade följande överläggningsämnen:

I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån årsredogörelse.
II. Finansiella och budgetära frågor.
III. Upplysningar och årsrapporter rörande medlemsstaternas tillämpning av internationella arbetskonventioner och rekommendationer.
IV. Arbetsvård för partiellt arbetsföra (andra behandling).
V. Migrerande arbetare i underutvecklade länder (andra behandling).
VI. Straffpåföljder för brytande av arbetsavtal (andra behandling).
VII. Yrkesutbildning inom jordbruket (första behandling).
VIII. Välfärdsanordningar för arbetare (första behandling).

[1] Genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 april 1955 hade att deltaga i konferensen från svensk sida utsetts

såsom *regeringsombud:* generaldirektören och chefen för statskontoret Wilhelm Björck och statssekreteraren i socialdepartementet Per Eckerberg samt såsom experter överdirektören i lantbruksstyrelsen Gustav Ytterborn, t. f. byråchefen i arbetsmarknadsstyrelsen Albert Bergh och förste kanslisekreteraren i socialdepartementet Sten-Eric Heinrici;

såsom *arbetsgivarombud:* direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström samt såsom experter föreningens medicinske expert professorn Sven Forssman, verkställande direktören i Svenska lantarbetsgivareföreningen Gideon Saemund och vice verkställande direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Curt-Steffan Giesecke; samt

såsom *arbetarombud:* Landsorganisationens jurist, advokaten Arnold Sölvén samt såsom experter sekreteraren i samma organisation Otto Westling, sekreteraren i Svenska lantarbetareförbundet Ewald Jansson och ombudsmannen i Landsorganisationen Edvard Vilhelmsson.

Därjämte hade sekreteraren i Landsorganisationen Thorbjörn Carlsson utsetts att i egenskap av tolk biträda delegationen.

Under punkt II på dagordningen antog konferensen budget för Internationella arbetsorganisationen avseende utgifter under år 1956; budgeten fastställdes till 7 395 729 U.S. dollars.

Följande av konferensen fattade beslut, vilka hänför sig till punkterna IV, V och VI på dagordningen, är av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, nämligen

1) Konvention (nr 104) angående avskaffande av straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från migrerande arbetares sida.

2) Rekommendation (nr 99) angående arbetsvård för partiellt arbetsföra.

3) Rekommendation (nr 100) angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden.

Texterna till konventionen och rekommendationerna torde i översättning få såsom bilagor *(Bilagor A—C)* fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. I särskild bilaga *(Bilaga D)* lämnas en förteckning över samtliga vid konferensen antagna resolutioner.

Konvention (nr 104) angående avskaffande av straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från infödda arbetares sida

Vid Internationella arbetskonferensens 25:e allmänna sammanträde (år 1939) antogs en konvention (nr 65) i förevarande ämne, vilken ratificerats endast av Nya Zeeland och Storbritannien samt av Italien, såvitt avser Somaliland.

Artikel 1 av nämnda konvention är i svensk översättning av följande lydelse.

1. Denna konvention äger tillämpning på varje avtal, varigenom en arbetare, som tillhör eller är likställd med den infödda befolkningen i ett område, vilket lyder under en medlem av arbetsorganisationen, eller som tillhör eller är likställd med den infödda, icke oberoende befolkningen i en medlems hemlandsområde, mot kontant ersättning eller ersättning i någon annan form träder i tjänst hos offentlig myndighet, enskild person, bolag eller annan sammanslutning, bestående av infödda eller icke.

2. I denna konvention förstås med uttrycket »brytande av avtal»:

a) varje vägran eller underlåtenhet från arbetarens sida att påbörja eller utföra det i avtalet föreskrivna arbetet;

b) vårdslöshet eller bristande flit å arbetarens sida;

c) arbetarens frånvaro utan tillstånd eller giltig orsak;

d) arbetarens rymning.

I artikel 2 av 1939 års konvention stadgas bl. a., att alla straffpåföljder för brytande av avtal, på vilka konventionen äger tillämpning, skall avskaffas »progressivt och snarast möjligt».

Med anledning av vissa uttalanden från Förenta Nationernas generalförsamling och förvaltarskapsråd ävensom Internationella arbetsorganisationens plantagekommitté beslöt arbetsbyråns styrelse år 1950 att låta verkställa en undersökning rörande medlemsstaternas lagstiftning och praxis i

ämnet samt tillika införskaffa upplysningar om de svårigheter, som kunde föreligga för en mera allmän ratificering av konventionen. Sedermera beslöt styrelsen, att de uppplysningar, som framkommit genom denna undersökning, skulle hänskjutas till arbetsorganisationens expertkommitté för socialpolitiken i icke självstyrande områden för yttrande.

Kommittén föreslog, att styrelsen skulle taga under övervägande, huruvida 1939 års konvention borde kompletteras med en internationell rekommendation av innehåll att vissa straffpåföljder borde omedelbart avskaffas, samt att desamma borde vara slutligt avskaffade icke senare än vid utgången av år 1955.

Med anledning av vad sålunda förekommit beslöt styrelsen att på dagordningen för arbetskonferensens 37:e sammanträde (1954) uppföra frågan om straffpåföljder för brytande av arbetsavtal för första behandling. Vid sistnämnda konferens uttalades, att åtgärder borde vidtagas för ett fullständigt och omedelbart avskaffande av dylika straffpåföljder, och i enlighet härmed utarbetades förslag till en rekommendation och resolution. Då frågan vid 1955 års konferens företogs till andra behandling, uttryckte en majoritet inom konferensens vederbörande utskott den meningen, att den tid, som förflutit sedan år 1939, borde ha varit tillräcklig för att vederbörande regeringar skulle ha hunnit vidtaga åtgärder för ett fullständigt avskaffande av straffpåföljderna samt beslöt förorda en ny konvention i ämnet. Denna nya konvention *(Bilaga A)*, vilken av konferensen antogs med 206 röster mot 1 och 4 nedlagda — samtliga svenska ombud röstade för konventionen — innebär i huvudsak, att alla straffpåföljder för brytande av arbetsavtal, som avses i 1939 års konvention, skall avskaffas omedelbart eller — om det ej kan ske — så snart som möjligt och inte senare än ett år efter konventionens ratificering.

Över konventionen har *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* yttrat sig.

Delegationen erinrar om att delegationen i ett den 1 december 1939 avgivet yttrande över 1939 års konvention framhållit, att det icke borde ifrågakomma för Sverige att förverkliga konventionens föreskrifter genom lagstiftning eller på annat sätt; konventionen borde då ej heller ratificeras. När de vid 1939 års arbetskonferens fattade besluten i proposition nr 19 hade förelagts 1940 års riksdag, hade departementschefen anslutit sig till denna uppfattning, vilken även biträtts av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 6 samt godtagits av riksdagen.

Med hänsyn till statsmakternas ställningstagande till 1939 års konvention och då ej heller de i den nya konventionen intagna bestämmelserna ägde tillämpning på svenska förhållanden, föreslår delegationen, att sistnämnda konvention icke ratificeras av Sverige.

Rekommendation (nr 99) angående arbetsvård för partiellt arbetsföra

Sedan frågan om arbetsvård för partiellt arbetsföra varit föremål för en första behandling vid arbetskonferensens 37:e sammanträde (1954), varvid till grund för diskussionen lades de synpunkter, som framkommit i svaren från vissa medlemsstater — bland dem Sverige — å ett av arbetsbyrån utarbetat frågeformulär, uppfördes ärendet på dagordningen för 1955 års konferenssammanträde för slutligt avgörande.

Inför det för ärendets behandling vid konferensen tillsatta utskottet framlades ett av arbetsbyrån efter konsultation av medlemsstaterna utarbetat förslag till rekommendation angående arbetsvård för partiellt arbetsföra. Detta förslag togs till utgångspunkt för utskottets förhandlingar.

Den slutligt utarbetade rekommendationen *(Bilaga B)* antogs enhälligt med 210 röster.

Med partiellt arbetsför avses i rekommendationen varje person, vilkens utsikter att erhålla och behålla lämpligt arbete är väsentligt begränsade till följd av fysiskt eller psykiskt handikapp. En viktig princip, som fastslås i rekommendationen, är att arbetsvården bör göras tillgänglig för alla partiellt arbetsföra, oavsett handikappets ursprung eller art och oavsett ålder, förutsatt att de kan förberedas för och har rimliga utsikter att erhålla och behålla lämpligt arbete. Rekommendationen innehåller vidare uttalanden om principer och metoder för yrkesvägledning, yrkesutbildning och placering av partiellt arbetsföra, huvuddragen av arbetsvårdens administrativa organisation samt en uppräkning av lämpliga metoder för att stimulera de partiellt arbetsföra att utnyttja arbetsvården. Andra punkter i rekommendationen hänför sig till samverkan mellan medicinska och arbetsvårdande organ, varjämte särskilda anvisningar lämnas för handikappade barn och minderåriga.

Två avdelningar (VII och VIII) av rekommendationen berör uteslutande den viktiga frågan om anställning av partiellt arbetsföra. Vid utskottsbehandlingen av nämnda fråga yppades olika åsikter, i det att vissa ledamöter ansåg, att arbetsgivarna borde ha skyldighet att anställa en viss procent partiellt arbetsföra, medan andra medlemmar av utskottet föredrog att anlita frivilliga metoder i förevarande hänseende. Slutligen uppnåddes inom utskottet en kompromiss, som sedermera godkändes av konferensen. Enligt denna kompromiss bör anställning av partiellt arbetsföra främjas genom att följande metoder tillämpas. Arbetsgivarna bör anställa ett visst procenttal av partiellt arbetsföra, varvid dock bör iakttagas att arbetsföra icke därigenom förlorar sina anställningar. Vissa särskilda yrken bör förbehållas de partiellt arbetsföra. Personer med svårt handikapp bör erhålla arbetsmöjligheter eller företräde till anställning inom vissa yrken, vilka anses lämpliga för dem. Slutligen bör kooperativa eller andra liknande företag, vilka ledes av partiellt arbetsföra eller drives för deras räkning, inrättas samt driften av dylika företag underlättas. Dessa metoder bör komma till

användning, när så befinnes lämpligt med hänsyn till nationella förhållanden och principer.

Beträffande det närmare innehållet i rekommendationen hänvisas till bilaga B.

Över rekommendationen har yttranden avgivits av socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet.

Socialstyrelsen anför bl. a.

Socialstyrelsen kommer icke sällan i kontakt med de partiellt arbetsföras problem i samband med sin befattning med ungdomsvårds- och socialhjälpsfrågor och vill till en början rikta uppmärksamheten på socialt missanpassade. För personer som t. ex. leva under svåra familjesociala förhållanden möta i allmänhet svårigheter att erhålla eller behålla förvärvsarbete, och de hänföras därför vanligen i vårt land till gruppen partiellt arbetsföra. Definitionen av uttrycket partiellt arbetsför i punkt 1 b) av rekommendationen (person, vars utsikter att erhålla och behålla lämpligt arbete äro väsentligt begränsade till följd av fysiskt eller psykiskt handikapp) ger anledning till viss tvekan, huruvida personer som till följd av social missanpassning icke äro arbetsdugliga omfattas av rekommendationen.

I punkt 23 utsäges, att möjlighet bör beredas partiellt arbetsföra att utnyttja alla arbetsvårdsformer utan att de gå miste om sociala förmåner, som ej ha samband med arbetsvården. Socialstyrelsen vill framhålla, att ersättning från arbetslöshetsförsäkring icke torde kunna ifrågakomma i Sverige under tid då vederbörande undergår yrkesutbildning och att detta även torde vara fallet rörande sådan yrkesutbildning som är anordnad enkom för partiellt arbetsföra. Frågan har närmare diskuterats av 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen i dess betänkande med förslag till ny förordning om erkända arbetslöshetskassor (SOU 1955: 27), vilket betänkande nyligen varit föremål för remissbehandling.

Den samverkan mellan medicinska och arbetsvårdande organ som rekommenderas under avdelning VI punkterna 26 och 27 får enligt socialstyrelsens mening särskilt stor betydelse, sedan ortopedvården i enlighet med principförslaget rörande vanföreanstalternas framtida verksamhet blivit skild från vanföreanstalterna och i stället förlagd till sjukhus. I sitt yttrande den 5 januari innevarande år över vanförevårdsutredningens betänkande framhöll socialstyrelsen, samtidigt som styrelsen tillstyrkte betänkandets förslag i denna del, betydelsen av att sambandet mellan sjukhusens och arbetsvårdsinstitutens verksamhet icke komme att gå förlorad.

I rekommendationens punkt 31 d) utsäges, att anställandet av partiellt arbetsföra bör främjas bland annat genom att kooperativa eller andra liknande företag, vilka ledas av partiellt arbetsföra eller drivas för deras räkning, inrättas samt driften av dylika företag underlättas, varjämte särskilda åtgärder enligt punkt 34 böra vidtagas för att bereda partiellt arbetsföra nyttigt och lönande hemarbete. Hemarbetet utföres här i landet i stor utsträckning av partiellt arbetsföra men är i allmänhet mycket lågt avlönat. De s. k. arbetscentralerna syssla i viss utsträckning med uppsamling och försäljning av hemarbete, och sådan verksamhet bedrives även av ett antal enskilda organisationer. Verksamheten är dock obetydlig i förhållande till

hemarbetets omfattning. En effektiv utbyggnad efter vanliga kommersiella regler av inköps- och försäljningsorganisationer för alster av hemarbete skulle enligt socialstyrelsens mening kunna bli av utomordentlig betydelse för de partiellt arbetsföras försörjning.

Såvitt socialstyrelsen kunnat finna torde verksamheten här i landet för de partiellt arbetsföra i huvudsak ansluta sig till de i rekommendationen uppdragna riktlinjerna, och styrelsen har icke funnit anledning att föreslå några lagstiftningsåtgärder i anledning av rekommendationen.

Pensionsstyrelsen åberopar vad styrelsen anfört i ett den 26 oktober 1954 avgivet yttrande över det förslag, som legat till grund för ifrågavarande rekommendation. I detta yttrande anförde styrelsen bl. a.

I fråga om samverkan mellan medicinska och arbetsvårdande myndigheter vill pensionsstyrelsen understryka betydelsen av ett systematiskt lagarbete mellan läkare och socialarbetare samt arbetsmarknadens parter. Av vikt är att denna samverkan inriktas på den partiellt arbetsföre på ett så tidigt stadium som möjligt. I detta sammanhang må framhållas att den partiellt arbetsföre själv är den mest betydelsefulla delen i detta lagarbete.

I sitt utlåtande den 14 maj 1954 över medicinalstyrelsens skrivelse den 2 mars 1954 till chefen för Inrikesdepartementet angående åtgärder för att befordra den medicinska rehabiliteringsverksamheten i de lokala sjukvårdsområdena m. m. anslöt sig styrelsen med utgångspunkt från de synpunkter styrelsen har att företräda till tanken att koncentrera den såsom ett viktigt led i den medicinska rehabiliteringsverksamheten ingående objektiva prövningen av en persons arbetskapacitet till ett länscentrum med erforderliga resurser. Styrelsen ansåg det mycket lämpligt att kärnan i en utbyggd medicinsk rehabiliteringsverksamhet vid centrallasarett utgjorde en avdelning för sluten vård. Styrelsen framhöll vidare betydelsen av att — för att ett gott resultat av rehabiliteringsverksamheten skulle uppnås — så snart som möjligt få till stånd ett intimt samarbete (teamwork) såväl beträffande verksamheten i dess helhet som i det enskilda fallet mellan representanter för medicin, socialvård och arbetsvård, vilka alla skulle medverka i arbetet.

I fråga om organisationen av rehabiliteringsverksamheten uttalade styrelsen att det torde vara nödvändigt icke blott med de lokala åtgärder som medicinalstyrelsen föreslagit utan även att möjligheter skapades för en samordning och ytterligare utveckling av verksamheten, kombinerad med forsknings- och experimentverksamhet på området samt med utbildningsmöjligheter för blivande läkare och andra som skola syssla med rehabilitering. Eftersom läkarna torde vara den viktigaste länken i den kedja av personer, som komma att syssla med rehabilitering, syntes det önskvärt att dessa anordningar kom till stånd vid eller i anslutning till de medicinska högskolorna.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser det värdefullt, att en internationell överenskommelse utformas inom detta viktiga socialpolitiska område, där utvecklingen i hög grad kännetecknats av ett internationellt utbyte av idéer, teknik och metoder, som särskilt under perioden efter det sista världskriget i hög grad intensifierats. Den fulla sysselsättningens politik, som eftersträvades av allt flera stater, vore en realistisk grund för antagandet, att arbetsvården — internationellt sett — skulle kunna nå de mål, som upp-

ställts i rekommendationen. Härför krävdes betydande materiella och personella resurser men också en vilja till samverkan mellan myndigheter, som hade ansvaret för sjukvård, arbetsmarknadsåtgärder och socialvård, i syfte att skapa en koordinerad rehabiliteringsprocess. I de krigförande länderna nödvändiggjorde behovet av arbetskraft och det nationella ansvaret för krigsinvaliderna sådana åtgärder och ledde också till en snabb utveckling av den medicinska rehabiliteringstekniken.

Det vore naturligt, fortsätter styrelsen, att vårt land hittills varit en i huvudsak mottagande part, när det gällde nya impulser på rehabiliteringsområdet. Under de senaste åren hade emellertid Sverige kunnat påbörja uppbyggandet av en organisation för arbetsvården, som i sina grunddrag anslöte sig till det idéprogram, som kodifierats i den nu antagna rekommendationen och som tillvunnit sig erkännande från internationella auktoriteter på området. Självfallet vore detta ett arbete på lång sikt och på intet sätt avslutat. Sverige kunde emellertid även anses ha resurser för att vidareutveckla en sådan samordning av administrativa och andra åtgärder, som förutsattes i rekommendationen. Arbetsmarknadsstyrelsen följde med uppmärksamhet dessa frågor. Styrelsen hade varit i tillfälle att deltaga i förarbetena till rekommendationen och att därvid redovisa sina synpunkter. Enligt styrelsens mening återgåve rekommendationen en tidsenlig uppfattning av arbetsvårdens metoder och mål.

Medicinalstyrelsen framhåller vikten av att den i yrkesvägledningsprocessen ingående läkarundersökningen och analysen av vederbörandes fysiska förmåga i förhållande till kraven inom olika yrken handhades av härför utbildade läkare. Det intima samarbete, som ansetts böra komma till stånd mellan medicinska och arbetsvårdande organ, vore enligt styrelsens mening en ovillkorlig förutsättning för uppnående av bästa möjliga resultat inom förevarande verksamhetsområde, särskilt med hänsyn till att det icke torde vara möjligt att närmare angiva när den medicinska rehabiliteringen skulle anses avslutad och den rena arbetsvården toge sin början. I rådgivande organ, rikskommittéer samt regionala och lokala kommittéer borde därför ingå experter på medicinsk rehabilitering. Vid en tillämpning av rekommendationen på svenska förhållanden borde sålunda den centrala medicinska tillsynsmyndigheten vara representerad i rikskommittén samt i de regionala och lokala kommittéerna läkare vid de lasarettsanslutna rehabiliteringsavdelningarna eller, där sådan avdelning icke funnes, annan härför lämplig läkare.

Svenska arbetsgivareföreningen finner lagstiftning eller andra särskilda åtgärder icke för närvarande påkallade i anledning av rekommendationen. Föreningen förutsatte, att rekommendationen för övervägande överlämnades till den pågående utredningen om socialförsäkring och arbetsanpassning, som enligt sina direktiv hade att behandla vissa av de i rekommendationen berörda spörsmålen. Även i övrigt borde rekommendationen bliva föremål

för övervägande efter hand som de med arbetsvården sammanhängande problemen i andra sammanhang komme att behandlas.

Landsorganisationen uttalar, att rekommendationen i väsentliga delar överensstämmer med vad som redan gäller beträffande den svenska arbetsvårdens organisation. I vad den innehölle därutöver gående eller därifrån avvikande regler syntes den böra överlämnas till arbetsmarknadsstyrelsen för att tagas i beaktande i samband med framtida åtgärder för arbetsvårdens effektivisering. Det syntes lämpligt att rekommendationen överlämnades också till utredningen om socialförsäkring och arbetsanpassning för att beaktas, i den mån i rekommendationen avhandlade ämnen kunde falla inom ramen för utredningsuppdraget.

Tjänstemännens Centralorganisation har icke något att erinra mot rekommendationen.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet finner i likhet med arbetsmarknadsstyrelsen, att rekommendationen återgiver en tidsenlig uppfattning rörande arbetsvårdens metoder och mål. Det syntes råda god överensstämmelse mellan rekommendationen och det principprogram, som låge till grund för den arbetsvårdande verksamheten i Sverige, även om detta program ej i alla avseenden och i full utsträckning kunnat förverkligas. Delegationen förordar därför, att de i rekommendationen framlagda riktlinjerna tages i beaktande vid den svenska arbetsvårdsverksamhetens fortsatta utbyggnad samt att rekommendationen därjämte överlämnas till den pågående utredningen om socialförsäkring och arbetsanpassning, som enligt de för utredningen angivna direktiven hade att behandla vissa av de i rekommendationen berörda spörsmålen.

Rekommendation (nr 100) angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden

Förevarande fråga var på sedvanligt sätt föremål för en första behandling vid Internationella arbetskonferensens 37:e sammanträde år 1954, varvid konferensen beslöt, att den blivande internationella regleringen skulle taga formen av en rekommendation. Vid den fortsatta diskussionen av ämnet vid 1955 års konferens avvisade vederbörande utskott ett förslag i syfte att utbyta delar av rekommendationsutkastet mot en konvention. Själva rekommendationsförslaget föranledde en livlig diskussion inom utskottet och i konferensens plenum. Den nya rekommendationen antogs slutligen med 161 röster mot 18 och 36 nedlagda. Av de svenska ombuden röstade regerings- och arbetarombuden för samt arbetsgivareombudet mot rekommendationen.

Rekommendationen *(Bilaga C)* innehåller en rad bestämmelser avsedda att skydda migrerande arbetare under deras resor och under anställningstiden, att stimulera dem till bosättning samt att förhindra icke önskvärd migration. I rekommendationen återfinnes även vissa anvisningar, som redan förekommer i andra internationella instrument med giltighet för

icke självstyrande områden. Konferensen ansåg emellertid, att det var nödvändigt att utsträcka dessa bestämmelser till att omfatta migrerande arbetare från samtliga underutvecklade länder, vare sig det gäller icke självstyrande eller oberoende stater.

Den fråga, som gav anledning till de starkaste meningsbrytningarna, var skyddet åt de migrerande arbetarna under anställningstiden. På arbetsgivarhåll gjordes gällande, att det icke funnes anledning att i rekommendationen intaga en rad anvisningar angående bostäder, löner, arbetsförmedling, tillträde till vissa slag av arbeten, tillhandahållande av konsumtionsvaror, samt trygghet, säkerhet på arbetsplatsen och yrkeshygien. Emedan bestämmelser i dessa hänseenden redan förekomma i andra konventioner och rekommendationer, skulle ett införande av nämnda anvisningar i förevarande rekommendation vara överflödigt och falla utom ramen för densamma. Konferensens majoritet ansåg emellertid, att dessa detaljanvisningar vore erforderliga för att garantera, att migrerande arbetare komme i åtnjutande av en behandling, som stode i överensstämmelse med rekommendationens syften.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har yttrat sig över ifrågavarande rekommendation. Då en tillämpning av de i rekommendationen lämnade anvisningarna icke torde ifrågakomma för Sveriges del, har delegationen ansett sig sakna anledning att ingå på någon närmare granskning av desamma. Rekommendationen borde enligt delegationens mening icke påkalla annan åtgärd från svensk sida än en förklaring, att i rekommendationen angivna åtgärder saknade tillämpning på svenska förhållanden.

Departementschefen

På de skäl, som anförts av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, anser jag, att konventionen (nr 104) angående avskaffande av straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från infödda arbetares sida inte bör ratificeras av Sverige.

I fråga om rekommendationen (nr 99) angående arbetsvård för partiellt arbetsföra ansluter jag mig till den uppfattning, som kommit till uttryck i flera av remissyttrandena, nämligen att de i rekommendationen framlagda riktlinjerna bör beaktas vid den svenska arbetsvårdens fortsatta utbyggnad samt att rekommendationen därjämte bör överlämnas till utredningen om socialförsäkring och arbetsanpassning för att av utredningen tagas under övervägande, i den mån i rekommendationen avhandlade ämnen faller inom ramen för utredningsuppdraget.

Vad slutligen beträffar rekommendationen (nr 100) angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden anser jag i likhet med delegationen, att rekommendationen icke påkallar annan åtgärd

från vårt lands sida än en förklaring, att i rekommendationen angivna åtgärder saknar tillämpning på svenska förhållanden.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande över ifrågavarande, av Internationella arbetsorganisationens konferens år 1955 vid dess trettioåttonde sammanträde antagna konvention och rekommendationer.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Börje Carlsson

Bilaga A.

Konvention (nr 104) angående avskaffande av straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från infödda arbetares sida

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 1 juni 1955 till sitt trettioåttonde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående straffpåföljder för brytande av arbetsavtal från infödda arbetares sida, vilken fråga utgör den sjätte punkten på sammanträdets dagordning,

och vidare beslutat, att dessa förslag skola taga form av en internationell konvention

samt anser tiden vara inne för avskaffandet av sådana straffpåföljder, vilkas bibehållande i nationell lagstiftning är stridande mot nutida uppfattning om avtalsförhållanden mellan arbetsgivare och arbetare samt mot människans personliga värdighet och rättigheter;

antager denna den tjugoförsta dagen i juni månad år nittonhundrafemtiofem följande konvention, som skall benämnas »konvention angående avskaffande av straffpåföljder (för infödda arbetare), 1955» [Abolition of Penal Sanctions (Indigenous Workers) Convention, 1955].

Artikel 1

I varje land, där straffpåföljder tillämpas för brytande av arbetsavtal, som avses i artikel 1 punkt 2 av konventionen angående straffpåföljder (för infödda arbetare), 1939, från sådana arbetares sida som åsyftas i artikel 1 punkt 1 av samma konvention, skall vederbörande myndighet vidtaga åtgärder för avskaffande av alla dylika påföljder.

Artikel 2

Avskaffandet av alla sådana påföljder skall genomföras medelst lämplig åtgärd, vilken omedelbart kan träda i tillämpning.

Artikel 3

Om det icke anses möjligt att vidtaga lämplig åtgärd, vilken omedelbart kan träda i tillämpning, skola anstalter träffas för ett fortgående avskaffande av sådana straffpåföljder i samtliga fall.

Artikel 4

I enlighet med artikel 3 vidtagna åtgärder skola i samtliga fall leda till att alla straffpåföljder avskaffas så snart som möjligt, dock icke senare än ett år efter denna konventions ratificering.

Artikel 5

I syfte att upphäva olika behandling av infödda och icke infödda arbetare, skola straffpåföljder för andra brott mot arbetsavtal än de, om vilka fråga är i artikel 1 av denna konvention, och vilka icke äro tillämpliga på icke infödda arbetare, avskaffas såvitt avser sistnämnda arbetare.

Artikel 6

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola delgivas Internationella arbetsbyråns generaldirektör och registreras av honom.

Artikel 7

1. Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer registrerats av generaldirektören.
2. Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer registrerats av generaldirektören.
3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag, då dess ratifikation registrerats.

Artikel 8

1. Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den registrerats.
2. Varje medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående moment nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna artikel stadgade uppsägningsrätten, skall vara bunden för en ny period av tio år och kan därefter, med iakttagande av de i denna artikel föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje följande tioårsperiod.

Artikel 9

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar, som delgivits honom av organisationens medlemmar.
2. Då generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen, som delgivits honom, har han att fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag, då konventionen träder i kraft.

Artikel 10

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering jämlikt artikel 102 av Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om varje ratifikation och uppsägning, som av honom registrerats i enlighet med bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 11

Vid varje tidpunkt, då Internationella arbetsbyråns styrelse så finner påkallat, skall styrelsen förelägga Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för konventionens tillämpning och taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision, helt eller delvis.

Artikel 12

1. Därest konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande revision, helt eller delvis, av förevarande konvention, och den nya konventionen icke föreskriver annat,

a) skall en medlems ratifikation av den nya, reviderade konventionen, för såvitt denna trätt i kraft, *ipso jure* medföra omedelbar uppsägning av förevarande konvention, utan hinder av vad i artikel 8 här ovan stadgas;

b) skall från den dag, då den nya, reviderade konventionen träder i kraft, förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Förevarande konvention skall likväl förbliva gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma och icke ratificera den nya, reviderade konventionen.

Artikel 13

De engelska och franska texterna till denna konvention skola äga lika vitsord.

Bilaga B.

Rekommendation (nr 99) angående arbetsvård för partiellt arbetsföra

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 1 juni 1955 till sitt trettioåttonde sammanträde

och beslutat antaga vissa förslag angående arbetsvård för partiellt arbetsföra, vilken fråga utgör den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjugoandra dagen i juni månad år nittonhundrafemtiofem följande rekommendation, vilken skall benämnas »rekommendation angående arbetsvård för partiellt arbetsföra, 1955» [Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955].

Enär mångfaldiga och skiftande problem uppstå i fråga om personer, som drabbas av sjukdom eller olycksfall, och

enär rehabilitering av dessa är en väsentlig förutsättning för att de skola kunna återvinna den högsta fysiska, psykiska, sociala, yrkesmässiga och produktiva duglighet som det är möjligt för dem att uppnå, samt

enär det — för att tillgodose den enskilde partiellt arbetsföres behov av förvärvsarbete och för att på bästa sätt utnyttja arbetskraftsresurserna — är nödvändigt att utveckla och återställa arbetsförmågan hos de partiellt arbetsföra genom att i en fortlöpande och samordnad process infoga medicinska, psykologiska och sociala åtgärder samt åtgärder för undervisning, yrkesvägledning, yrkesutbildning och arbetsplacering ävensom efterkontroll,

förordar konferensen som följer.

I. Definitioner

1. I denna rekommendation avses med

a) uttrycket »arbetsvård», den del av den fortlöpande och samordnade rehabiliteringsprocessen, vilken innefattar sådana arbetsmarknadsåtgär-

der — t. ex. yrkesvägledning, yrkesutbildning och arbetsberedning — som äro ägnade att möjliggöra för de partiellt arbetsföra att erhålla och behålla lämpligt arbete;

b) uttrycket »partiellt arbetsför» en person, vars utsikter att erhålla och behålla lämpligt arbete äro väsentligt begränsade till följd av fysiskt eller psykiskt handikapp.

II. Arbetsvårdens tillämpningsområde

2. Arbetsvård bör göras tillgänglig för alla partiellt arbetsföra, oavsett handikappets ursprung eller art och oavsett ålder, förutsatt att de kunna förberedas för och ha rimliga utsikter att erhålla och behålla lämpligt arbete.

III. Principer och metoder för yrkesvägledning, yrkesutbildning och placering av partiellt arbetsföra

3. Alla erforderliga och genomförbara åtgärder böra vidtagas för att skapa eller utveckla särskilda möjligheter till yrkesvägledning för partiellt arbetsföra, vilka behöva hjälp vid yrkesval eller yrkesbyte.

4. Yrkesvägledningsprocessen bör i den utsträckning så är möjligt med hänsyn till förhållandena i varje enskilt land samt omständigheterna i det enskilda fallet, innefatta

a) samtal med en yrkesvägledningstjänsteman;
b) genomgång av vederbörandes arbetshistoria;
c) genomgång av skolbetyg och andra handlingar rörande teoretisk eller praktisk utbildning;
d) läkarundersökning i yrkesvägledande syfte;
e) lämpliga prov beträffande förmåga och fallenhet och, om så finnes önskvärt, annan psykologisk testning;
f) utredning av vederbörandes egna och familjens förhållanden;
g) fastställande av fallenhet samt möjligheterna att utveckla vederbörandes färdigheter genom lämplig arbetsträning eller arbetsprövning eller genom andra liknande metoder;
h) tekniska lämplighetsprov genom verbala eller andra metoder i fall då dylika synas påkallade;
i) analys av vederbörandes fysiska förmåga i förhållande till kraven inom olika yrken samt möjligheterna att höja denna förmåga;
j) upplysningar rörande möjligheterna att erhålla arbete och utbildning med hänsyn till vederbörandes kvalifikationer, fysiska förmåga, anlag, önskemål och erfarenhet samt arbetsmarknadens behov.

5. De principer, åtgärder och metoder inom yrkesutbildningen, vilka allmänt tillämpas vid utbildningen av arbetsföra, böra tillämpas på partiellt arbetsföra, i den utsträckning medicinska och pedagogiska förhållanden det medgiva.

6. 1) Utbildningen av partiellt arbetsföra bör, där så är möjligt, sätta dem i stånd att utöva en förvärvsverksamhet, vari de kunna utnyttja sina yrkeskvalifikationer eller -anlag, med beaktande av framtida arbetsmöjligheter.

2) I detta syfte bör sådan utbildning

a) samordnas med en efter samråd med läkare företagen placering i yrken, där utförandet av arbetet i minsta möjliga mån påverkas av eller påverkar handikappet;

b) där så är möjligt och lämpligt meddelas i det yrke, där den partiellt arbetsföre tidigare var sysselsatt, eller ett närbesläktat yrke; och
c) fullföljas till dess den partiellt arbetsföre, om hans förutsättningar så medgiva, uppnått en färdighet, som gör det möjligt för honom att fullgöra normal arbetsprestation på lika villkor som arbetsföra arbetare.

7. Partiellt arbetsföra böra, i den utsträckning så är möjligt, erhålla utbildning tillsammans med och under enahanda betingelser som arbetsföra.

8. 1) Särskilda anordningar böra vidtagas eller utvecklas för utbildning av sådana partiellt arbetsföra, vilka särskilt med hänsyn till arten eller svårighetsgraden av deras handikapp, icke kunna utbildas tillsammans med arbetsföra.

2) Dessa anordningar böra i den utsträckning så är möjligt och lämpligt innefatta bl. a.
a) skolor och utbildningsanstalter av internatkaraktär eller i annan form;
b) särskilda kortare eller längre utbildningskurser i vissa yrken;
c) fortbildningskurser för partiellt arbetsföra.

9. Åtgärder böra vidtagas i syfte att stimulera arbetsgivare att anordna utbildning för partiellt arbetsföra; sådana åtgärder böra allt efter omständigheterna innefatta bistånd i ekonomiskt, tekniskt, medicinskt eller yrkesmässigt hänseende.

10. 1) Åtgärder böra vidtagas för att utveckla särskilda anordningar för partiellt arbetsföras arbetsplacering.

2) Sådana anordningar böra säkerställa en effektiv placering genom
a) registrering av arbetssökande;
b) registrering av deras yrkeskvalifikationer, erfarenhet och önskemål;
c) intervju för arbetsanvisning;
d) om så är erforderligt, bedömning av deras fysiska förmåga och yrkeskvalifikationer;
e) åtgärder för att intressera arbetsgivare att till vederbörande myndighet anmäla lediga platser;
f) kontakt med arbetsgivare, där så är erforderligt, i syfte att fästa uppmärksamheten på de partiellt arbetsföras arbetsförmåga och att skaffa dem anställning;
g) hjälp åt partiellt arbetsföra att komma i åtnjutande av sådan yrkesvägledning och yrkesutbildning samt sådant medicinskt eller socialt bistånd, som kan vara erforderligt.

11. Efterkontroll bör vidtagas i syfte att
a) fastställa, huruvida arbetsplaceringen eller hänvisningen till yrkesutbildning eller omskolning givit tillfredsställande resultat samt för att bedöma värdet av arbetsvårdens principer och metoder;
b) i största möjliga utsträckning undanröja för den partiellt arbetsföre uppkommande hinder för en tillfredsställande anpassning i arbetet.

IV. Administrativ organisation

12. Anordningar för arbetsvård böra av vederbörande myndighet eller myndigheter organiseras och utvecklas såsom ett fortlöpande och samordnat program, därvid i den omfattning så är möjligt förefintliga organ för yrkesvägledning, yrkesutbildning och arbetsplacering böra utnyttjas.

13. Vederbörande myndighet eller myndigheter böra tillse, att tillräcklig och på lämpligt sätt kvalificerad personal står till förfogande för att handlägga ärenden rörande arbetsvård för partiellt arbetsföra, omfattande jämväl efterkontroll.

14. Utvecklingen av arbetsvården bör ske i minst samma takt som utvecklingen av åtgärder för yrkesvägledning, yrkesutbildning och arbetsplacering i allmänhet.

15. Arbetsvården bör organiseras och utvecklas så, att den giver partiellt arbetsföra möjlighet att förbereda sig för samt erhålla och behålla lämpligt arbete såsom egen företagare på vilket område som helst.

16. Det administrativa ansvaret för den allmänna organisationen och utvecklingen av arbetsvården bör

a) anförtros en myndighet, eller
b) gemensamt åvila de myndigheter, som ha ansvaret för olika i programmet angivna uppgifter, varvid det bör ankomma på en av dessa myndigheter att i första hand svara för samordningen.

17. 1) Vederbörande myndighet eller myndigheter böra vidtaga alla erforderliga och önskvärda åtgärder för att uppnå samverkan och samordning mellan de offentliga och enskilda organ, som bedriva arbetsvårdande verksamhet.

2) Sådana åtgärder böra alltefter omständigheterna innefatta

a) fastställande av offentliga och enskilda organs åligganden och behörighet;
b) finansiellt stöd åt enskilda organ, vilka effektivt deltaga i arbetsvårdande verksamhet;
c) teknisk rådgivning till enskilda organ.

18. 1) Anordningar för arbetsvård böra upprättas och utvecklas med bistånd av representativa rådgivande organ, rikskommittéer, och, där så är lämpligt, regionala och lokala kommittéer.

2) I dessa kommittéer böra allt efter omständigheterna ingå

a) representanter för de myndigheter och organ, som ha det omedelbara ansvaret för arbetsvården;
b) representanter för arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer;
c) personer, som äro särskilt kvalificerade på grund av kännedom om och intresse för arbetsvård; samt
d) representanter för sammanslutningar av partiellt arbetsföra.

3) Det bör ankomma på dessa kommittéer att lämna råd

a) på det nationella planet angående utformning av riktlinjer och program för arbetsvård;
b) på det regionala och lokala planet angående tillämpningen av de åtgärder, som vidtagits på det nationella planet, deras anpassning till regionala och lokala förhållanden samt samordningen av regional och lokal verksamhet.

19. 1) Undersökningar för att bedöma värdet av arbetsvårdsanordningar för partiellt arbetsföra samt för att förbättra dessa anordningar böra, särskilt av vederbörande myndighet, främjas och stödjas.

2) Dylika undersökningar böra omfatta fortlöpande eller speciella studier rörande de partiellt arbetsföras placering på arbetsmarknaden.

3) Undersökningarna böra även omfatta vetenskapligt arbete rörande teknik och metoder, vilka äro av betydelse för arbetsvården.

V. Metoder för att bereda partiellt arbetsföra möjlighet att utnyttja arbetsvården

20. Åtgärder böra vidtagas för att bereda partiellt arbetsföra möjlighet att till fullo utnyttja alla tillgängliga arbetsvårdsformer samt för att säkerställa, att någon myndighet erhåller till uppgift att hjälpa varje partiellt ar-

betsför personligen att nå högsta möjliga grad av anpassning till arbetslivet.

21. Sådana åtgärder böra innefatta

a) sammanställande och spridande av upplysningar om möjligheterna att komma i åtnjutande av olika former av arbetsvård samt de utsikter, som dessa erbjuda vederbörande;

b) lämpligt och tillräckligt ekonomiskt stöd åt de partiellt arbetsföra.

22. 1) Sådant ekonomiskt stöd bör lämnas på varje stadium i arbetsvårdsprocessen och bör vara ägnat att underlätta förberedelse för och effektivt utövande av lämpligt arbete, däri inbegripet arbete som egen företagare.

2) Det bör innefatta kostnadsfritt tillhandahållande av arbetsvårdens tjänster, bidrag till uppehälle samt erforderliga resekostnader under hela den tid, vederbörande förberedes för arbete, beviljande av lån eller bidrag eller behövliga verktyg och annan utrustning, ävensom proteser och andra nödvändiga hjälpmedel.

23. Möjlighet bör beredas partiellt arbetsföra att utnyttja alla arbetsvårdsformer utan att de gå miste om sociala förmåner, som ej ha samband med arbetsvården.

24. Partiellt arbetsföra, bosatta i områden, där utsikter till framtida arbete eller anordningar för förberedelse till yrkesarbete äro begränsade, böra givas tillfälle till sådan yrkesförberedelse, innefattande jämväl tillhandahållande av kost och logi, ävensom, då de så önska, möjligheter till överflyttning till områden med större utsikter till arbete.

25. Partiellt arbetsföra (däri inbegripna personer med invaliditetsersättning) böra icke på grund av sitt handikapp behandlas mindre förmånligt i fråga om löner och andra arbetsvillkor, om deras arbetsprestation är likvärdig med arbetsföra personers.

VI. Samverkan mellan medicinska och arbetsvårdande organ

26. 1) Intim samverkan bör komma till stånd mellan medicinska och arbetsvårdande organ; dessa organs verksamhet bör i största möjliga mån samordnas.

2) Sådant samarbete och sådan samordning böra ha till syfte att

a) tillse att den medicinska behandlingen och, där så är erforderligt, tillhandahållandet av lämpliga proteser, inriktas på att främja och utveckla den partiellt arbetsföres framtida möjligheter att erhålla arbete;

b) underlätta bedömandet av vilka partiellt arbetsföra som äro i behov av och lämpade för arbetsvård;

c) möjliggöra att arbetsvård påbörjas så tidigt som möjligt och vid lämpligaste tidpunkt;

d) tillhandahålla erforderlig medicinsk rådgivning på alla stadier av arbetsvården;

e) fastställa arbetskapaciteten.

27. Där så ur medicinska synpunkter är möjligt och tillrådligt bör arbetsvården påbörjas redan under den medicinska behandlingen.

VII. Åtgärder i syfte att vidga partiellt arbetsföras arbetsmöjligheter

28. I nära samverkan med arbetsgivar- och arbetarorganisationer böra åtgärder vidtagas för att främja möjligheterna för partiellt arbetsföra att erhålla och behålla förvärvsarbete.

29. Sådana åtgärder böra grundas på följande principer
a) partiellt arbetsföra böra givas samma möjligheter som arbetsföra att utföra arbete, för vilket de äro kvalificerade;
b) partiellt arbetsföra böra ha full frihet att hos arbetsgivare, som de själva välja, antaga lämpligt arbete;
c) huvudvikten bör läggas på de partiellt arbetsföras kvalifikationer och arbetsförmåga, icke på deras handikapp.

30. Sådana åtgärder böra omfatta
a) undersökningar i syfte att analysera och belysa partiellt arbetsföras arbetsförmåga;
b) en allmän och fortlöpande upplysningsverksamhet, särskilt i följande hänseenden
   i) arbetsprestationer, produktion, olycksfalls- och frånvarofrekvens samt stabilitet i anställningen i fråga om partiellt arbetsföra vid jämförelse med arbetsföra personer, som utföra samma slags arbete;
   ii) metoder för urval av arbetskraft baserade på olika yrkens särskilda krav;
   iii) metoder för att förbättra arbetsförhållandena, innefattande jämväl anpassning och förändring av maskiner och utrustning, i syfte att underlätta partiellt arbetsföras sysselsättning;
c) regler för att undvika ökat ansvar för enskilda arbetsgivare i fråga om premier för försäkring mot olycksfall i arbete eller yrkessjukdom;
d) anordningar för att stimulera arbetsgivarna att till lämpliga arbeten inom deras företag överflytta arbetare, vilkas arbetsförmåga förändrats till följd av fysiskt handikapp.

31. Närhelst så är lämpligt med hänsyn till de nationella förhållandena och då detta står i överensstämmelse med nationella principer, bör anställning av partiellt arbetsföra främjas genom att
a) arbetsgivarna anställa ett visst procenttal av partiellt arbetsföra, varvid dock bör iakttagas att arbetsföra icke därigenom förlora sina anställningar;
b) vissa särskilt angivna yrken förbehållas de partiellt arbetsföra;
c) personer med svårt handikapp erhålla arbetsmöjligheter eller företräde till anställning inom vissa yrken, vilka anses lämpliga för dem;
d) kooperativa eller andra liknande företag, vilka ledas av partiellt arbetsföra eller drivas för deras räkning, inrättas samt driften av dylika företag underlättas.

VIII. Skyddad sysselsättning

32. 1) Åtgärder böra vidtagas av vederbörande myndighet eller myndigheter, där så befinnes lämpligt i samverkan med enskilda sammanslutningar, i syfte att skapa och utveckla anordningar för utbildning och sysselsättning under skyddade förhållanden för sådana partiellt arbetsföra som icke kunna göras konkurrensdugliga på den öppna arbetsmarknaden.

2) Sådana anordningar böra innefatta upprättandet av skyddade verkstäder samt vidtagandet av särskilda åtgärder för sådana partiellt arbetsföra, vilka av fysiska, psykologiska eller geografiska skäl icke regelmässigt kunna förflytta sig till och från arbetet.

33. Skyddade verkstäder böra under betryggande medicinsk och yrkesmässig tillsyn erbjuda icke blott nyttigt och lönande arbete utan även möjligheter till anpassning till och framsteg i arbetet samt, närhelst så är möjligt, överförande till den öppna arbetsmarknaden.

34. För sådana partiellt arbetsföra, vilka endast kunna antaga hemarbete, böra särskilda åtgärder vidtagas, så utformade och tillämpade, att de erbjuda de partiellt arbetsföra nyttigt och lönande arbete i hemmet under betryggande medicinsk och yrkesmässig tillsyn.

35. I de fall och i den omfattning en reglering genom lag förekommer i fråga om löner och anställningsvillkor för arbetare i allmänhet, bör denna tillämpas på partiellt arbetsföra i skyddad sysselsättning.

IX. Särskilda anordningar för handikappade barn och ungdomar

36. Arbetsvårdsformer för handikappade barn och ungdomar i skolåldern böra organiseras och utvecklas under nära samverkan mellan skolmyndigheterna och den eller de myndigheter som ha ansvaret för arbetsvården.

37. Undervisningen bör beakta handikappade barns och ungdomars särskilda problem samt deras behov av samma möjlighet som normalt utrustade barn och ungdomar till den utbildning och förberedelse för yrkesarbete, som bäst lämpar sig för deras ålder, färdigheter, anlag och intressen.

38. Arbetsvårdsformerna för handikappade barn och ungdomar böra ha till grundläggande syfte att så mycket som möjligt minska de arbetshinder och psykologiska svårigheter, som deras handikapp medför samt att erbjuda dem fullgoda möjligheter att bereda sig för och antaga anställning i för dem lämpliga yrken. Utnyttjandet av dessa möjligheter bör innefatta samverkan mellan å ena sidan organ för sjukvård, social omvårdnad och undervisning och å andra sidan de handikappade minderårigas föräldrar eller målsmän.

39. 1) Undervisning, yrkesvägledning, yrkesutbildning och placering på arbetsmarknaden för handikappade minderåriga böra utvecklas inom den allmänna ramen för sådana anordningar för normalt utrustade minderåriga och böra, då så är möjligt och önskvärt, bedrivas under samma betingelser som dylik verksamhet för normalt utrustade minderåriga samt tillsammans med dessa.

2) Särskilda åtgärder böra vidtagas för sådana handikappade minderåriga, vilka på grund av sitt handikapp äro förhindrade att under samma betingelser som och tillsammans med normalt utrustade minderåriga utnyttja för de senare avsedda anordningar.

3) Sådana åtgärder böra särskilt innefatta specialutbildning av lärare.

40. Åtgärder böra vidtagas för att säkerställa, att minderåriga, vilka vid läkarundersökning befunnits vara behäftade med handikapp eller defekt eller allmänt icke lämpade för arbete,

a) så tidigt som möjligt erhålla lämplig medicinsk behandling för att avhjälpa eller begränsa deras handikapp eller defekt;
b) uppmuntras att besöka skolor och vägledas till lämpliga yrken, vilka kunna antagas motsvara deras önskemål och förmåga, samt erbjudas tillfällen till utbildning för sådana yrken;
c) komma i åtnjutande av ekonomiskt stöd, om sådant befinnes erforderligt, under tiden för medicinsk behandling, undervisning eller yrkesutbildning.

X. Tillämpningen av principerna för arbetsvård

41. 1) Arbetsvårdsanordningar böra anpassas till de särskilda behoven och förhållandena i varje land och utbyggas med beaktande av dessa behov och förhållanden samt i enlighet med de i denna rekommendation angivna principerna.

2) Huvudsyftena med utbyggandet i detta avseende böra vara
a) att klarlägga och utveckla partiellt arbetsföras arbetsförmåga och yrkeskunskaper;
b) att i största möjliga utsträckning åvägabringa lämpliga arbetsmöjligheter för dem;
c) att vid utbildning eller anställning undanröja diskriminering av partiellt arbetsföra, betingad av deras invaliditet.

42. Utbyggandet av arbetsvården bör, där så befinnes önskvärt, främjas med bistånd av Internationella arbetsbyrån
a) genom rådgivande tekniskt bistånd där så är möjligt;
b) genom organisation av ett omfattande internationellt utbyte av erfarenheter, förvärvade i olika länder;
c) genom andra former av internationell samverkan åsyftande en sådan organisation och utveckling av arbetsvården som är anpassad till behov och förhållanden i de enskilda länderna och som även innefattar utbildning av erforderlig personal.

Bilaga C.

Rekommendation (nr 100) angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 1 juni 1955 till sitt trettioåttonde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående skydd för migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden, vilken fråga utgör den femte punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjugoandra dagen i juni månad år nittonhundrafemtiofem följande rekommendation, som skall benämnas »rekommendation angående skydd för migrerande arbetare (underutvecklade länder) [Protection of Migrant Workers (Underdeveloped Countries) Recommendation, 1955].

I. Definitioner och tillämpningsområde

1. Denna rekommendation äger tillämpning på
a) länder och områden, där övergången från självhushållning till mer framskridna ekonomiska former, vilka äro grundade på lönearbete och innebära en över flera områden spridd utveckling av industriella och jordbrukande samhällen, framkallar betydande migrationsrörelser av arbetare och stundom av deras familjer;
b) länder och områden, genom vilka sådana migrationsrörelser av arbetare passera under fram- och i förekommande fall återresa, såvida i sådana länder och områden redan befintliga anordningar i det hela erbjuda vederbörande mindre skydd under deras resor, än vad som angives i denna rekommendation;

c) destinationsländer och -områden för sådana migrationsrörelser av arbetare, såvida i sådana länder och områden redan befintliga anordningar i det hela erbjuda vederbörande mindre skydd under deras resor eller anställning än vad som angives i denna rekommendation.

2. I denna rekommendation innebär uttrycket »migrerande arbetare» varje arbetare, som deltager i sådana migrationsrörelser antingen inom de i punkt 1 a) ovan angivna länderna och områdena eller från dessa länder och områden till eller genom de i punkt 1 b) och c) ovan angivna länderna och områdena, vare sig han tillträtt anställning, flyttar för att söka anställning eller skall tillträda avtalad anställning och oavsett huruvida han antagit ett erbjudande om anställning eller slutit ett anställningsavtal. I tillämpliga fall innebär uttrycket »migrerande arbetare» även varje arbetare, som tillfälligt eller slutgiltigt återvänder till sitt hemland under eller vid slutet av sådan anställning.

3. Vad i denna rekommendation stadgas må icke i något avseende tolkas såsom innebärande rätt för en person att begiva sig till eller kvarbliva i något land eller område mot bestämmelserna i landets eller områdets immigrations- eller annan lagstiftning.

4. Anvisningarna i denna rekommendation skola icke rubba föreskrift eller på grundval av lagstiftning utformad praxis, sedvänja eller överenskommelse, varigenom den migrerande arbetaren tillförsäkras förmånligare villkor än i denna rekommendation angivna.

5. Varje form av olika behandling av migrerande arbetare bör upphävas.

II. Skydd för migrerande arbetare och deras familjer under fram- och återresa samt under tiden närmast före anställningen

6. 1) Genom lagstiftning eller lokala bestämmelser, genom mellanstatliga överenskommelser eller annorledes böra åtgärder vidtagas för att tillförsäkra migranterna och deras familjer skydd under färden mellan platsen för avresan och anställningsorten, detta såväl i migranternas eget som i de länders eller områdens intresse, varifrån de komma, inom vilka de förflytta sig och till vilka de begiva sig.

2) I sådant hänseende böra

a) där så är fysiskt möjligt, mekaniserade transportmedel, innefattande jämväl den ordinarie offentliga transportapparaten för passagerare, ställas till de migrerande arbetarnas och deras familjers förfogande;

b) på lämpliga avstånd längs resrouten rastställen upprättas, där kost, logi, vatten och nödig första hjälp kunna erhållas.

7. Alla erforderliga åtgärder böra vidtagas i syfte att migrerande arbetares möjlighet att färdas under rimliga förhållanden, vare sig det gäller

a) rekryterade eller anställda arbetare, varvid i föreskrifterna angående rekrytering eller anställningsavtal bör fastslås den rekryterande partens, eller om sådan icke finnes, arbetsgivares skyldighet att bestrida resekostnaderna för arbetarna samt i förekommande fall för deras familjer; eller

b) arbetare, som resa utan att ha slutit avtal eller antagit ett erbjudande om bestämd anställning, varvid åtgärder böra vidtagas för en nedsättning av resekostnaderna till minsta möjliga belopp.

8. 1) Åtgärder böra vidtagas för kostnadsfri läkarundersökning av migrerande arbetare vid avresan till eller vid tillträdet av anställningen ävensom vid densammas upphörande.

2) Därest brist på medicinsk personal i vissa områden omöjliggör en sådan dubbel läkarundersökning av samtliga migrerande arbetare, bör företräde lämnas migrerande arbetare,

a) vilka komma från områden med smittsamma eller endemiska sjukdomar;

b) vilka antaga eller ha varit anställda i arbeten, som äro förenade med särskilda fysiska risker;

c) vilkas resor företagas i enlighet med särskilda för rekrytering eller anställning träffade anordningar.

9. 1) Om vederbörande myndighet efter samråd med arbetsgivar- eller arbetarorganisationer, där bådadera finnas, anser, att en acklimatiseringsperiod är nödvändig med hänsyn till de migrerande arbetarnas hälsa, bör myndigheten vidtaga åtgärder för att bereda arbetarna, särskilt dem som rekryterats eller äro bundna genom avtal, en sådan period omedelbart före anställningens tillträdande.

2) Vid bedömandet av behovet av en acklimatiseringsperiod bör myndigheten taga hänsyn till klimat, höjd över havet samt de olika levnadsförhållanden, under vilka de migrerande arbetarna kunna bli hänvisade att arbeta. Om en acklimatiseringsperiod befinnes påkallad, bör myndigheten fastställa periodens längd under beaktande av de lokala förhållandena.

3) Under acklimatiseringsperioden bör arbetsgivaren bära kostnaderna för tillräckligt underhåll för arbetaren samt för de medlemmar av hans familj, vilka äga åtfölja honom.

10. Åtgärder böra vidtagas för att tillförsäkra migrerande arbetare och i förekommande fall deras familjer rätt till hemsändning under en period, som skall fastställas av vederbörande myndighet efter samråd med arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där bådadera finnas, under följande omständigheter

a) om den migrerande arbetaren har rekryterats eller sänts till anställningsorten av den rekryterande eller av arbetsgivaren, bör hemsändningen ske till den plats, där han anställdes eller från vilken han förflyttades i anställningssyfte, samt på den rekryterandes eller på arbetsgivarens bekostnad, i samtliga fall då

   i) arbetaren blir oförmögen till arbete på grund av sjukdom eller olycksfall under resan till anställningsorten;

   ii) arbetaren vid läkarundersökning befunnits olämplig för anställning;

   iii) arbetaren, sedan han förflyttats i anställningssyfte, går miste om anställning utan eget förvållande;

   iv) vederbörande myndighet finner, att arbetaren genom falska uppgifter eller missförstånd anställts eller förflyttats i anställningssyfte; eller

b) om den migrerande arbetaren har slutit anställningsavtal och av arbetsgivaren eller dennes ombud sänts till anställningsorten, bör hemsändningen av arbetaren och de medlemmar av hans familj, vilka sänts på samma sätt, ske till den plats, där han anställdes, eller från vilken han förflyttades i anställningssyfte, samt på arbetsgivarens bekostnad, i samtliga fall då

   i) den i avtalet föreskrivna anställningsperioden tilländalupit;

   ii) avtalet häves på grund av arbetsgivarens oförmåga att uppfylla dess villkor;

iii) avtalet häves på grund av arbetarens oförmåga att med hänsyn till sjukdom eller olycksfall uppfylla dess villkor;
iv) avtalet häves genom överenskommelse mellan parterna;
v) avtalet häves på framställning av endera parten, såvida icke vederbörande myndighet annorlunda bestämmer.

11. Vederbörande myndighet bör till välvilligt övervägande upptaga frågan huruvida och i så fall under vilka omständigheter migrerande arbetare eller deras familjemedlemmar, vilka icke sänts till anställningsorten av arbetsgivaren eller dennes ombud, må medgivas rätt till hemsändning.

12. Avlider migrerande arbetare, böra hans familjemedlemmar äga rätt att inom av vederbörande myndighet efter samråd med arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer, där bådadera finnas, fastställd tid hemsändas till den plats, där arbetaren anställdes, eller från vilken han förflyttades i anställningssyfte, på den rekryterandes eller arbetsgivarens bekostnad

a) om familjemedlemmarna erhållit medgivande att åtfölja arbetaren till anställningsorten;
   i) om dödsfallet inträffat under resan till anställningsorten; eller
   ii) om den avlidne slutit anställningsavtal med arbetsgivaren; eller
b) i övriga fall under de av vederbörande myndighet enligt punkt 11 ovan angivna omständigheterna.

13. 1) Det bör vara migrerande arbetare obetaget att avsäga sig rätten till hemsändning på arbetsgivarens bekostnad; sådan avsägelse bör göras inom tid och på sätt, som av vederbörande myndighet bestämmes efter samråd med arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer, där bådadera finnas, och bör icke vara slutgiltig förrän vid utgången av sådan tid.

2) Det bör även vara migrerande arbetare obetaget att uppskjuta utnyttjandet av rätten till hemsändning till tid, som av vederbörande myndigheter fastställes.

14. I det fall, då standardiserade anställningsavtal, avsedda att slutas mellan arbetsgivare och migrerande arbetare, ha fastställts av vederbörande regering eller regeringar eller enligt dessas bemyndigande, böra, när så är möjligt, ombud för vederbörande arbetsgivare och arbetare, däri inbegripna representanter för deras respektive organisationer, om sådana finnas, höras angående bestämmelserna i sådana avtal.

15. 1) Åtgärder böra vidtagas för lämplig placering av migrerande arbetare.

2) Dessa åtgärder böra, där så är lämpligt, innefatta upprättandet av en offentlig arbetsförmedling, vilken bör

a) bestå av ett hela landet eller området omfattande centralkontor samt av lokala kontor, upprättade såväl på platser, från vilka arbetare vanligen migrera, som inom sysselsättningscentra, så att upplysningar rörande arbetstillfällen kunna införskaffas och regelbundet spridas i de områden, från vilka arbetskraft vanligen söker sig till sådana centra;
b) upprätta och vidmakthålla förbindelser med arbetsförmedlingar i andra länder eller områden, till vilka arbetare från ett visst område vanligen emigrera, i syfte att införskaffa upplysningar rörande därstädes förekommande arbetstillfällen;
c) där så är möjligt upprätta och vidmakthålla anordningar för yrkesvägledning samt för att fastställa arbetarnas allmänna lämplighet för särskilda anställningar;
d) där så är möjligt rådgöra och söka samverka med arbetsgivar- och arbetarorganisationer för arbetsförmedlingens utformning och verksamhet.

III. Åtgärder för att förhindra migrationsrörelser, då sådana anses stridande mot de migrerande arbetarnas och deras hemorters och hemländers intressen

16. Målet för den allmänna politiken bör vara att motverka migration av arbetare, när densamma anses stridande mot de migrerandes egna samt de samhällens och länders intressen, från vilka arbetarna komma; i sådant hänseende böra anlitas åtgärder, avsedda att förbättra levnadsvillkoren och höja levnadsstandarden i de områden, från vilka migrationer vanligen leda sitt ursprung.

17. Åtgärder, ägnade att vidtagas för att genomföra den i föregående punkt angivna politiken, böra innefatta

a) i emigrationsområden antagande av program för ekonomisk utveckling och yrkesutbildning för att möjliggöra bättre utnyttjande av arbetskraft och naturtillgångar samt särskilt åtgärder, vilka kunna skapa nya arbetstillfällen och inkomstkällor för arbetare, som normalt skulle vara benägna att emigrera;

b) i immigrationsområden rationellare utnyttjande av arbetskraften och ökning av produktiviteten genom förbättrad organisation av arbetet, bättre utbildning samt ökad mekanisering eller genom andra av de lokala förhållandena betingade metoder;

c) inskränkning av rekryteringen i områden, där avlägsnande av arbetskraft kan förutses ogynnsamt påverka den sociala och ekonomiska organisationen samt befolkningens hälsa, välfärd och utveckling.

18. Regeringarna i de migrerande arbetarnas ursprungs- och destinationsländer eller -områden böra söka åstadkomma en successiv minskning av sådana migrationsrörelser, vilka anses stridande mot såväl de migrerande arbetarnas som de samhällens och länders intressen, varifrån arbetarna komma, och vilka icke varit underkastade kontroll eller befunnits omöjliga att kontrollera. Så länge de ekonomiska orsakerna till dylik oreglerad migration kvarstå, böra vederbörande regeringar söka utöva lämplig kontroll över såväl frivillig migration som organiserad rekrytering, i den utsträckning dylika åtgärder synas möjliga och önskvärda. Sådan inskränkning och kontroll kunna uppnås genom regionala eller lokala åtgärder eller genom bilaterala överenskommelser.

19. Så länge oreglerad migration förekommer, böra vederbörande regeringar såvitt möjligt söka tillförsäkra arbetare, vilka migrera under sådana förhållanden, i förevarande rekommendation angivet skydd.

IV. Skydd för migrerande arbetare under deras anställningstid

A. *Allmänna riktlinjer*

20. Ingenting bör underlåtas för att migrerande arbetare må tillförsäkras lika gynnsamma arbets- och levnadsvillkor som de vilka enligt lagstiftning eller praxis tillkomma andra arbetare med samma anställning samt för att garantera dem liksom andra arbetare det skydd, som angives i följande punkter av förevarande rekommendation.

B. *Bostäder*

21. Anordningar för att tillförsäkra migrerande arbetare bostäder böra innefatta åtgärder avsedda att, antingen på arbetsgivarens bekostnad eller ge-

nom lämpligt finansiellt stöd eller annorledes, tillhandahålla bostäder av godkänd standard och till hyror, som äro rimliga i förhållande till de olika arbetarkategoriernas löner.

22. Det bör åligga vederbörande myndighet att svara för tillfredsställande bostadsförhållanden för migrerande arbetare. Myndigheten bör fastställa en viss minimistandard för bostaden och noggrant övervaka, att denna standard upprätthålles. Myndigheten bör vidare fastställa vilka rättigheter som tillkomma arbetarna, då dessa anmodas utrymma bostaden vid anställningens upphörande, ävensom vidtaga alla erforderliga åtgärder för att tillse att dessa rättigheter respekteras.

C. *Löner*

23. 1) Åtgärder böra vidtagas för fastställande av migrerande arbetares löner.

2) Sådana åtgärder böra innefatta

a) antagandet av en minimilöneskala, konstruerad på sådant sätt att dess lägsta lönesats, inklusive alla tillägg, bereder en i icke kvalificerat arbete anställd arbetare möjlighet att åtminstone tillgodose sina minimibehov enligt i området godtagen standard och med beaktande av normala försörjningskrav;

b) periodiskt fastställande av minimilönesatser antingen

i) genom frivilligt slutna kollektivavtal mellan vederbörande arbetares representativa organisationer samt arbetsgivarna eller vederbörande arbetsgivarorganisationer; eller

ii) där lämplig ordning för fastställande av minimilönesatser genom kollektivavtal icke finnes, av vederbörande myndighet i enlighet med den i punkt a) ovan angivna principen.

24. Då så befinnes lämpligt bör vederbörande myndighet vid lönernas fastställande beakta tillgängliga uppgifter från budgetundersökningar rörande hushållskonsumtionen inom vederbörande område; sådana undersökningar böra företagas i samråd med vederbörande representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationer.

25. Representanter för arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där sådana finnas, och eljest, representanter för vederbörande arbetsgivare och arbetare, böra till lika antal och med samma rätt medverka vid tillämpningen av den lagstadgade ordningen för fastställande av minimilönesatser.

26. Gällande minimilönesatser böra bringas till vederbörande arbetsgivares och arbetares kännedom. Då lönesatserna fastställts i enlighet med punkt 23 mom. 2) b) ii), böra de vara bindande för båda parter och icke utan uttryckligt medgivande av vederbörande myndighet kunna sänkas genom överenskommelse mellan parterna.

27. Arbetsgivare böra vara skyldiga att beträffande varje arbetare föra register över löneutbetalningar och avdrag. Löne- och avdragsbelopp böra meddelas vederbörande arbetare.

28. Löneavdrag böra medgivas endast under de villkor och i den utsträckning, som föreskrivas i nationell lagstiftning eller bestämts genom kollektivavtal eller skiljedom.

29. Lönen bör normalt erläggas i lagligt betalningsmedel direkt till varje arbetare.

30. Lönen bör utbetalas regelbundet med sådana mellanrum att risken för löntagarna att skuldsätta sig nedbringas så långt detta är möjligt, såvida icke en häremot stridande lokal sedvänja förefinnes, och vederbörande myn-

dighet efter hörande av ombud för arbetarna eller deras representativa organisationer finner, att arbetarna önska bibehålla denna sedvänja.

31. Det bör vara förbjudet att helt eller delvis utbyta lönen mot alkohol eller skadliga ämnen.

32. Löneutbetalning må icke äga rum å utskänkningsställe eller i affärer utom såvitt angår där anställda arbetare.

33. Arbetsgivarna böra anmodas att begränsa varje förskott till en ringa del av arbetarens månatliga lön.

34. Förskott utöver ett av vederbörande myndighet fastställt belopp bör icke kunna lagligen återkrävas, vare sig genom innehållande av vid en senare tidpunkt förfallet lönebelopp eller annorledes. Ränta bör icke debiteras å förskott.

35. En arbetare, på vilken minimisatserna äro tillämpliga och vilken, sedan dessa trätt i kraft, uppburit lön enligt lägre lönesatser, bör äga genom rättsligt eller annat lagligen medgivet förfarande återfå skillnaden inom tid, som fastställes i lagstiftningen.

36. Därest livsmedel, bostad, kläder och andra väsentliga förnödenheter och tjänster utgöra del av ersättningen, bör vederbörande myndighet i samverkan med arbetsgivarnas och arbetarnas representativa organisationer vidtaga alla genomförbara åtgärder för att tillse, att dessa förmåner äro tillräckliga, att deras kontantvärde är riktigt uppskattat och att betalningen in natura icke i värde överstiger en viss av vederbörande myndighet fastställd del av den kontanta grundlönen.

D. *Tillträde utan diskrimination till kvalificerade arbeten*

37. Principen om lika möjligheter för alla befolkningsgrupper, däri inbegripna migrerande arbetare, bör godtagas.

38. Med förbehåll för tillämpning av nationella immigrationslagar samt speciella lagar rörande utlänningars anställning i allmän tjänst, böra alla skrankor, vilka under åberopande av nationalitet, ras, hudfärg, trosbekännelse, stamtillhörighet eller anslutning till facklig organisation hindra eller begränsa tillträde för någon grupp av befolkningen, däri inbegripna migrerande arbetare, till vissa slag av arbete eller anställning, anses såsom stridande mot den offentliga politiken, och principen om upphävande av alla sådana skrankor bör godtagas.

39. Omedelbara åtgärder böra vidtagas för att garantera det praktiska genomförandet av de i punkterna 37 och 38 av denna rekommendation angivna principerna samt för att främja ett ökat deltagande i kvalificerat arbete från de minst gynnade arbetargruppernas sida.

40. Sådana åtgärder böra särskilt innefatta

a) i alla länder och områden lika möjligheter för alla arbetare till teknisk utbildning samt yrkesutbildning ävensom lika möjligheter för alla arbetare att vinna anställning i nya industriföretag;

b) i länder eller områden, där olika av ras eller ursprung betingade klasser redan uppkommit och antagit bestående karaktär, införande av anordningar, vilka möjliggöra för arbetare tillhörande den minst gynnade kategorien att erhålla tillträde till halvkvalificerade och kvalificerade arbeten;

c) i länder och områden, där olika genom ras eller ursprung åtskilda klasser icke uppkommit och antagit bestående karaktär, tillhandahållande av lika möjligheter för alla yrkeskunniga arbetare att vinna tillträde till kvalificerat arbete.

E. *Facklig verksamhet*

41. Migrerande arbetare böra tillförsäkras föreningsfrihet samt rätt att fritt ägna sig åt sådan facklig verksamhet, som icke är stridande mot lag i orter, där de arbeta, och alla genomförbara åtgärder böra vidtagas för att garantera för vederbörande arbetare representativa fackföreningar rätt att sluta kollektivavtal med arbetsgivare eller arbetsgivarorganisationer.

F. *Tillhandahållande av konsumtionsvaror*

42. 1) Åtgärder böra vidtagas för att garantera att konsumtionsvaror, särskilt förnödenheter av väsentlig betydelse och livsmedel till skäliga priser och i tillräckliga kvantiteter finnas tillgängliga för migrerande arbetare och deras familjer.

2) Odlingsbar jord bör om möjligt ställas till migrerande arbetares förfogande, antingen genom arbetsgivarens eller vederbörande myndighets försorg.

43. I de fall där kooperativa organisationer skulle vara till gagn, böra åtgärder vidtagas för utvecklingen av sådana organisationer; dessa åtgärder böra omfatta

a) om möjligt anläggning av gårdar för djuruppfödning, fiskdammar och handelsträdgårdar på kooperativ grundval;
b) upprättandet av detaljhandelsaffärer, drivna av arbetarkooperationer;
c) stöd från regeringarnas sida för utbildning av medlemmar i kooperativa företag, för kontroll av deras administration och inriktningen av deras verksamhet.

44. 1) Därest fabriksbutiker äro anslutna till företagen, bör i sådana butiker endast kontant försäljning äga rum.

2) Om de lokala förhållandena ännu icke medgiva tillämpning av punkt 1) ovan, bör migrerande arbetare medgiven kredit begränsas till en av vederbörande myndighet fastställd del av lönen samt avse en fastställd period, vilken bör vara så kort som möjligt. Det bör vara förbjudet att debitera ränta på lämnad kredit eller att mottaga återbetalning i form av arbete.

3) Tvång må icke utövas å vederbörande migrerande arbetare i syfte att förmå honom att utnyttja sådana butiker.

4) Därest tillgång till andra inköpsställen saknas, bör vederbörande myndighet vidtaga erforderliga åtgärder för att tillse att försäljningen av varor sker till skäliga och rimliga priser samt att av arbetsgivaren inrättade fabriksbutiker icke drivas i vinstsyfte utan allenast för att tillgodose vederbörande arbetares intresse.

G. *Social trygghet, säkerhet på arbetsplatsen och yrkeshygien*

45. Åtgärder till förmån för migrerande arbetare böra under alla omständigheter i första hand, utan diskriminering på grund av nationalitet, ras eller religion, avse lämpliga anordningar för ersättning vid olycksfall i arbete, hälso- och sjukvård för arbetarna och deras familjer, yrkeshygien samt förebyggande av olycksfall i arbete och yrkessjukdomar.

46. Dessa åtgärder böra innefatta

a) läkarkontroll i enlighet med lokala förutsättningar genom regelbundna besök under anställningen ävensom vid sjukdomsfall;
b) första hjälp, fri läkarvård samt tillgång till vård å sjukhus i enlighet med av vederbörande myndighet föreskriven standard;
c) ersättning vid olycksfall i arbete och yrkessjukdom;
d) lämpliga hjälpåtgärder i händelse av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom;

e) åtgärder för tryggande av migrerande arbetares hälsa och säkerhet på arbetsplatsen;
f) åtgärder för anmälan av olycksfall i arbete samt undersökning av orsakerna till sådana olycksfall;
g) förpliktelse för arbetsgivarna att genom anslag, samtal eller annorledes fästa migrerande arbetares uppmärksamhet på varje farlig eller hälsovådlig detalj i deras arbete;
h) särskild utbildning eller fortbildning eller upplysning av migrerande arbetare rörande förebyggande av olycksfall och hälsorisker på arbetsplatsen, då på grund av bristande kännedom om arbetsprocessen, språksvårigheter eller av andra skäl den utbildning eller upplysning som normalt meddelas andra arbetare befinnes olämplig;
i) införande av metoder för samverkan mellan arbetsgivare och arbetare för främjande av säkerhetsåtgärder;
j) särskilda sociala och hälsovårdande åtgärder i syfte att skydda den migrerande arbetarens hustru och barn, som sammanbo med honom.

47. Därest migrerande arbetare icke kunna röna samma behandling som andra arbetare i fråga om skydd mot risker i samband med invaliditet, ålderdom och dödsfall, böra, i den mån så är möjligt och önskvärt, åtgärder vidtagas för att i samverkan med arbetarna upprätta ömsesidiga hjälpföreningar och understödskassor inom företagen i syfte att tillgodose de migrerande arbetarnas behov i dessa fall, varvid dessa åtgärder skola anses bereda väg för en mera allmän lokal, regional eller territoriell organisation.

H. *Migrerande arbetares förhållande till hemorten*

48. Åtgärder böra vidtagas i syfte att bereda migrerande arbetare möjlighet att upprätthålla kontakt med sina familjer och sin hemort; sådana åtgärder böra innefatta
a) anordningar, som äro erforderliga för ett frivilligt översändande av medel till arbetarens i hemorten eller annorstädes kvarvarande familj samt för uppläggande med arbetarens samtycke av ett sparkonto, avsett att av honom lyftas vid avtalstidens utgång eller då han återvänder hem eller under andra förhållanden, varom överenskommelse skall träffas med honom;
b) anordningar för underlättande av korrespondens mellan den migrerande arbetaren, hans familj och hans hemort;
c) anordningar för att underlätta för den migrerande arbetaren att gentemot hans hemort uppfylla de hävdvunna förpliktelser, vilka han önskar iakttaga.

I. *Migrerande arbetares materiella, intellektuella och moraliska välfärd*

49. Åtgärder böra vidtagas för att trygga migrerande arbetares materiella, intellektuella och moraliska välfärd; sådana åtgärder böra innefatta
a) främjande av frivilliga former av sparande;
b) skydd för migrerande arbetare mot ocker, särskilt genom nedsättning av ränta å lån, kontroll av kreditinstitutioners verksamhet samt främjande av långivning för lämpliga ändamål genom kooperativa kreditorganisationer eller genom institutioner under kontroll av vederbörande myndighet;
c) tillsättande i immigrationsområden, där så är möjligt, av kuratorer, vilka äro förtrogna med de migrerande arbetarnas språk och sedvänjor, i syfte att underlätta arbetarnas och deras familjers anpassning till deras nya levnadssätt;

d) åtgärder för att tillförsäkra migrerande arbetares barn tillfällen till undervisning;
e) lättnader för migrerande arbetare att tillfredsställa sina intellektuella och religiösa behov.

V. Migrerande arbetares bosättning

50. Med undantag för sådana fall, då en stadigvarande bosättning av migrerande arbetare är klart stridande mot deras och deras familjers intressen eller är till nackdel för näringslivet i vederbörande länder eller områden, bör den allmänna normen för migrationspolitiken vara att med alla tjänliga medel — och särskilt genom de i del IV samt punkterna 51, 52 och 53 av denna rekommendation förordade åtgärderna — främja arbetarnas och deras familjers bosättning i eller i närheten av sysselsättningscentra.

51. På sätt angives i punkt 3 må vad i denna rekommendation sägs icke i något avseende tolkas såsom innebärande rätt för en person att begiva sig till eller kvarbliva i något land eller område i strid mot bestämmelserna i landets eller områdets immigrations- eller annan lagstiftning. Därest det icke befinnes stridande mot vederbörande lands politik, bör dock vederbörande myndighet taga under övervägande att bevilja migrerande arbetare, vilka under minst fem år varit bosatta i det land, till vilket de invandrat, alla för förvärv av medborgarskap i immigrationslandet erforderliga lättnader.

52. 1) Där varaktig bosättning av migrerande arbetare vid eller i närheten av deras anställningsort befinnes möjlig, böra åtgärder vidtagas för främjandet av deras stadigvarande bosättning.

2) Dessa åtgärder böra innefatta
a) främjande av rekrytering av migrerande arbetare, vilka åtföljas av sina familjer;
b) där så är möjligt och önskvärt, medgivande av lättnader i syfte att möjliggöra upprättandet av lämpliga kollektiva anordningar vid eller i närheten av anställningsorten;
c) tillhandahållande av bostäder av godkänd standard och till skäliga kostnader för att främja stadigvarande familjebosättning;
d) där så är möjligt och önskvärt, upplåtande av tillräcklig jordareal för produktion av livsmedel;
e) i brist på lämpligare anordningar och närhelst så är möjligt och önskvärt, anläggning av byar eller samhällen för pensionerade migrerande arbetare på sådana platser, där det är möjligt för dem att bidraga till sitt uppehälle.

VI. Rekommendationens tillämpning

53. Vederbörande myndighet bör vidtaga åtgärder för kontroll genom lämpligt administrativt organ och i samverkan med arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där bådadera finnas, av tillämpningen av de i denna rekommendation angivna anordningarna för skydd av migrerande arbetare.

54. Särskilt i sådana fall då den migrerande arbetaren icke är förtrogen med anställningsvillkor, språk, seder eller valuta i anställningsområdet, bör vederbörande administrativa organ tillse, att med slutande av anställningsavtal förenade formaliteter iakttagas på sådant sätt, att varje arbetare fattar innebörden av anställningsvillkoren, bestämmelserna i avtalet ävensom detaljerna rörande lönesatser och löneutbetalning samt att han av fri vilja och medvetet godkänt sagda bestämmelser och villkor.

55. Varje medlem av Internationella arbetsorganisationen bör tid efter annan, i enlighet med vad styrelsen därom må komma att bestämma, till

Internationella arbetsbyrån avgiva redogörelse för lagstiftning och praxis med avseende å de i rekommendationen behandlade frågorna i de länder och områden, för vilka medlemmen är ansvarig. Av sådana rapporter bör framgå, i vilken omfattning rekommendationens anvisningar genomförts eller avses att genomföras, ävensom sådana jämkningar därutinnan som befunnits eller må befinnas erforderliga för antagande eller tillämpning av anvisningarna.

56. Varje medlem av Internationella arbetsorganisationen, som är ansvarig för något utanför moderlandet beläget territorium, bör vidtaga alla åtgärder inom sitt kompetensområde för att i varje sådant territorium trygga en effektiv tillämpning av den i förevarande rekommendation angivna minimistandarden och särskilt underställa rekommendationen den myndighet eller de myndigheter, vilka äro behöriga att i varje sådant territorium genomföra nämnda minimistandard.

Bilaga D.

Resolutioner

I. Resolution i anledning av Förenta Nationernas tioårsjubileum.
II. Resolution angående deltidsanställning av kvinnor samt anställning av äldre kvinnor.
III. Resolution angående anställning av kvinnor med försörjningsplikt mot minderåriga barn.
IV. Resolution angående förhållandet mellan arbetare och företagsledning.
V. Resolution angående skydd för fackföreningsrättigheter.
VI. Resolution angående förbättring av arbetarskydd och säkerhet på arbetsplatser.
VII. Resolution angående fredligt utnyttjande av atomenergien.
VIII. Resolution angående nedrustning samt utnyttjande av resurser, som skulle komma att frigöras genom en begränsning av rustningsutgifterna.
IX. Resolution angående uppförande på dagordningen för ett framtida konferenssammanträde av frågan om antagandet av ett instrument för vidgad tillämpning av 1939 och 1955 års konventioner angående straffpåföljder.
X. Resolution angående genom krig handikappade personer.
XI. Resolution angående antagandet av en framtida konvention rörande migrerande arbetare i underutvecklade länder och områden.
XII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om yrkesutbildning inom jordbruket.
XIII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om välfärdsanordningar för arbetare.
XIV. Resolution angående antagande av budget för 38:e budgetåret (1956) och fördelning av utgifterna för samma budgetår på olika medlemsstater.
XV. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens bidrag till arbetsbyråns tjänstepensionsfond avseende år 1956.
XVI. Resolution angående förordnande av ledamöter i Internationella arbetsorganisationens administrativa domstol.

Stockholm 1956. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner

551677